

SPIEGELING

voor en door vrouwen

www.toneelwerkgroepproloog.nl

SPIEGELING

Wordt gespeeld door vier vrouwen van Proloog.

We spelen het programma voor allerlei vrouwengroepen: VOS-cursussen, VJV-vrouwengroepen, vrouwencafégroepen, Fem.soc., vrouwenhuisvrouwen, enz.

We hebben in het programma gekozen voor de situatie van vier verschillende vrouwen:

Sylvia, een meisje van 17, dat zich afvraagt of ze lesbisch is.

Els, een vrouw van 30, getrouwd, met twee jonge kinderen.

Heleen, een vrouw van 40 jaar, ongehuwd, buitenshuis werkende vrouw.

Anna, een vrouw van 50, getrouwd en haar kinderen bijna het huis uit.

Al deze vrouwen tonen we in haar isolement en met hun eigen specifieke problemen daarmee.

Aan het eind komen zij in contact met elkaar en daar merken ze dat hun verschillende situatie veel gemeenschappelijker oorzaken heeft dan zij wel dachten.

Een programma van en voor vrouwen.

Spiegeling is mede gemaakt kunnen worden dankzij nauw contact met verschillende vrouwengroepen uit Eindhoven.

Carlijn, Frieda, Lisette en Suzanne schreven en spelen het programma, Thea coördineerde. De muziek en uitvoering is van Bonkie en van Fiet, Astrid en Anette van de vrouwenmuziekgroep Syrix uit Maastricht. Opnames: Hans Fleskens van de studio Xilivox.

Het decor is ontworpen door Ondine en werd uitgevoerd door Harry, Chris en Huub.

Het decor bestaat uit een half rond achterdoek met schuin daarvoor twee vakken in verschillende kleuren lila. Een withouten zandkleurig beklede bank staat centraal in de scène, met aan weerszijden twee withouten krukjes en een wit rekwisietentafeltje.

Alle scènes worden gespeeld op een ellipsvormig wit grondzeil. Het decorbeeld blijft onveranderd. Foto's: Maja Pejic.

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, maar dan wel NA schriftelijke toestemming van de "Auteursvereniging Proloog", Willemstraat 7, Eindhoven. Deze bepalingen gelden niet voor intern gebruik op scholen, buurthuizen of instituten waar dit programma is gespeeld.

SCENE 1

SYLVIA EN ANITA

Sylvia; *(mijmert)* Weet je...

Anita : Hm.

Sylvia: Weet je waar ik het meest van hou? Van de stilte.

Anita: Weet je wat ik allerraarste vind? Het heelal. Het heelal is oneindig. Maar aan alles komt toch een einde? Maar wat is er dan achter dat einde?....

Sylvia: Hé, Anita. Kijk eens.. *(houdt een truitje voor)*

Anita: Oh, te gek. Hoe kom je daaraan?

Sylvia: Heeft m'n moeder meegebracht uit de stad gisteren.

Anita: Zonder jou? Goeie smaak heeft dat mens.

Sylvia: Trek eens aan.

Anita: Oh, te gek zeg; Wat mooi!

Sylvia: Hou maar.

Anita: Doe niet zo maf.

Sylvia: Jij mag het hebben.

Anita: Je bent hartstikke gek.

Sylvia: Hij staat jou veel mooier dan mij.

Anita: Oh... Hé, dan mag jij iets van mij hebben.

Sylvia: Nee, dat hoeft niet.

Anita: Jawel, zeg maar.

Sylvia: Nee, dat hoeft echt niet.

Anita: Je mag uit alles kiezen.

Sylvia: *(denkt na)* Die groene trui.

Anita: *(twijfelt, kijkt in de spiegel, hoopvol)* Die blauwe.

Sylvia: Laat maar.

Anita: Je mag hem wel hebben.

Sylvia: Laat maar. Goh, hij staat jou zo mooi...

Anita: Oh, bedankt hè. *(zoent haar)* .

Sylvia: Weet je...

Anita: Hm.

Sylvia: Ik heb een gedicht geschreven.

Anita: O ja? *(ze loopt naar de spiegel)*
Hij is hierachter toch een beetje wijd... Nou ja, dat is mode. Hé, waarover?

Sylvia: Nee, ik vertel het niet.

Anita: Doe niet zo flauw•

Sylvia: Nee, ik vertel het niet. Jij vertelt toch alles door.

Anita: Dat is niet waar. Ik heb vorige week beloofd dat ik niks meer zou doorvertellen.

Sylvia: En gisteren zei Eddie tegen mij, dat jij tegen hem gezegd had, dat ik verliefd was op Peter.

Anita: Oh, dat kan helemaal niet, dat liegt ie. Dat kan ik helemaal niet gezegd hebben, *(ze streelt door Sylvia's haar)*.
Mooi haar heb jij toch. Zo lang, en zo vol. Veel mooier dan die pieken van mij.
Weet je wat jij moet doen, dat heb ik gisteren in de stad gezien, dat is nou mode.
Kijk, dan neem je hier een pluk, en hier, en hier.... *(vlecht haar haar)*.

Sylvia: Nee, dat is stom.

Anita: Wacht nou eens even....

Sylvia: Wat had jij voor wiskunde?

Anita: Zes. Jij?

Sylvia: Vier.

Anita: Kan je het nog ophalen?

Sylvia: Ik weet niet. Ik heb het maar niet gezegd thuis.

Anita: Nou kijk eens, staat je prachtig. Je hebt altijd zo dat haar in je ogen, dat is zonde, je hebt van die leuke ogen. *(Ze blijft haar strelen)*.

Sylvia: *(loopt weg)* Blijf er nou af.

Anita: Hé, vertel eens.

Sylvia: Waarvan.

Anita: Dat weet je best. Waar gaat het over?

Sylvia: Zal ik jouw haar doen? Zal ik het touperen? Helemaal wild?

Anita: Niet zo'n suikerspin hoor. Niet zo hard. Ja zo, zachtjes...

(Sylvia kamt haar haar en streelt haar dan, mijmerend. Muziek).

SCÈNE 2

ANNA VOOR HET RAAM.

(Ochtend, zij kijkt naar buiten en ziet haar overbuurvrouw).

Anna: Tsss.... Heeft ze alweer een nieuwe jas aan. Wat een kleren heeft dat mens. Een bruine lederen, een bontjas,.... chique. Autootje in, hup, geluksvogel.

(Ze kijkt de kamer in).

Anna: Laat Anna maar zitten.

(Ze lacht schamper).

Anna: Bedden.... klaar. Vuilniszakken.... klaar. Kopje koffie. Boodschappen... klaar. Kopje koffie.

*(Ze gaat naar het raam. Ze kijkt naar buiten. Ze ziet de boom. Muziek zet in.) **

Anna: Hallo boom. Jij bent ook bijna al je bladeren kwijt. Nog een paar windjes en je staat kaal.
(Ze lacht). Makker, jij blijft me tenminste nog trouw. Da's niet van iedereen te zeggen hier in huis.
(Ze lacht bitter). Hè, zullen we 'ns samen naar de film, zo'n lekkere sentimentele, weet je wel.
Hé, ga je mee naar het zuiden, naar de zon?
Daar is het warm. Voel je het? Hé, ga je mee?

(Ze betrapt zichzelf, lacht bitter. -Muziek stopt abrupt. Ze gaat af).

SCÈNE 3

ELS.

(Ongeveer 12 uur 's nachts)

Els: (Roept naar slaapkamer, naar haar man die al in bed ligt).
Ja, ik kom zo slapen.

(Ze heeft duidelijk geen zin om naar boven te gaan. Ze loopt een beetje rond. Zet even de bandrecorder aan. Probeert herinneringen verbonden aan het lied, op te halen. Probeert te dansen, alles te vergeten. Het gaat niet. Gaat zich afschminken, haren kammen. Ze geniet van het aanraken van haar haar en huid. Hoort iets boven).

Els: (roept) Nog even opruimen, schat....

(Gaat naar de keuken. Komt terug met bordje met plakjes salami. Eet alleen, geniet ervan. Beseft dat ze naar boven moet. Onder muziek de volgende tekst).

Els: Als jij steeds wil en ik wil niet.
Hoe moet dat met ons tweeën?
Als jij steeds wil en ik, misschien.
We hebben twee dagen niet gevreeën.
Als jij steeds wil en ik... 't is goed.
Hoe moet dat met ons, tweeën?
'k Doe met je mee.
Ik hou van je.
Ben je nu tevreeën?

SCÈNE 4

HELEEN.

(Heleen komt binnen, gooit jas op een stoel, schopt haar laarzen uit en trekt dikke wollen sokken aan. Ze begint, al onder de handelingen te praten, zeer nadrukkelijk omdat ze datgene herhaalt wat ze net 10x heeft gezegd).

Heleen: Nee, ik heb er geen zin in nu. Heus. Ja, ik weet het zeker.
Ik wil echt liever alleen zijn nu, ja heus.

(Loopt naar de spiegel. Kijkt naar haar gezicht van dichtbij en naar haar gebit).

Heleen: Ja, het was gezellig gisteren, *(woedend ineens)* Dat heeft er niets mee te maken, verdomme.

(Ze gaat zichzelf iets inschenken en zing'. Come ye sons of art. Praat plechtig tot zichzelf).

Heleen: Proost, Heleen.

(Kijkt in de spiegel).

Heleen: Schatje van me. Kijk eens wat een armen. Die kunnen tillen.
Alles. Kunnen? Moeten. Ga slapen.

(De telefoon gaat. Heleen kijkt naar de telefoon, dan weer terug in de spiegel)

Heleen: Waarom mag ik niet komen? Heb jij je niet bedacht? We hebben het toch gezellig gehad vorig weekend?
Eerst een nacht, dan een weekend en dan de hele week. Eerst laten ze een tandenborstel liggen en binnen de kortste keren zegt ie z'n kamer op.

(Heleen aarzelt, rent dan naar de telefoon, pakt 'm).

Heleen: Hallo? (Laat de telefoon zakken) Tuut, tuut, tuut.

(Ze is teleurgesteld dat ze te laat is, steekt dan de draak met zichzelf en zegt in alle toonaarden)

Heleen: Hallo, haalloo, hallo.

(Ze legt de hoorn neer en gaat zitten).

Heleen: Ik moet gaan slapen. De plicht roept. De patiënten roepen.
Zuuuuster! Hou je bek of ik prop er een dot watten in.
Prettig weekend gehad zuster? Ja hoor, erg gezellig.

(Wordt kwaad op zichzelf omdat ze zichzelf er zo onderdoor laat gaan, gaat naar de spiegel).

Heleen: Hé, trut, stomme zielige trut, trut hola. Slapen jij, anders is het morgen weer een puinhoop met jou.

(Lacht lief naar zichzelf. Geeft zichzelf in kus in de spiegel)

Heleen: truste lief.

SCÈNE 5

ANNA EN HET WASGOED.

(Ze komt op en gooit het wasgoed op de bank. Ze gaat er naast zitten en begint te vouwen.

Eerst de T-shirts van haar dochter).

Anna: Ik ben 't zat. Ik ben 't spuugzat, Ik vind alles best. Maar als er geen vriendelijk woord meer af kan, dan dondert hij maar op. Dan donderen ze allemaal maar op.

(Ze vouwt een onderhemd van haar man)

.

Anna: Ze doen het allemaal maar zelf. Iedereen vindt het maar gewoon dat ik alles regel. Dat ie het zelf regelt. Dat ie barst. Ben ik beter af, 'k heb hem nergens voor nodig.

(Ze vouwt de onderbroeken van haar man)

.

Anna: Voor mijn part hoeft ie ze niet uit te trekken. Hou maar aan. Ik heb nergens last van. Ik heb er nooit wat aan gehad .

(Ze vouwt verder onderbroeken van haarzelf, van haar dochter. Ze pakt een heel mooi kanten broekje van haar dochter. Ze lacht, legt het op haar schoot. Bekijkt het, loopt ermee naar de spiegel. Past het voor. Lacht. Bekijkt zichzelf. Ze knapt af. Hard, bitter en jaloers zegt ze):

Anna: En zij moet eens ophouden met van die prullen te kopen. Ze kunnen niet eens in de kookwas.

(Pakt stapeltje was en gaat af).

SCÈNE 6

ELS AAN DE TELEFOON.

(Els, alleen thuis, bladert in modeblad. De telefoon gaat).

Els: Met mevrouw Brand.
O, ben jij het, mam.
Nee hoor. Nee, ik zat net even.... (Gaat op andere stoel zitten).
Nee... Nee hoor, alles is in orde. Nee... hooguit een beetje moe... Ik moet ongesteld worden. Hè toe, mam, maak je om mij geen zorgen...
Ja, natuurlijk gaat 't goed met de kinderen. Joris vindt 't prachtig op school.
Gaat al helemaal zijn eigen gang. Ja... ja, en of dat scheelt, 't is heerlijk rustig... Och, van alles,... Ik heb genoeg om handen...
En hij tekent zo leuk, echt creatief, zegt de juffrouw.
Nee, Dorientje is moeilijk de laatste tijd, ze kan zich zo aanstellen...
Ja, op school zijn ze wel tevreden... Ja hoor, ja... ja, druk hè,... ja...
Met mij? Nee, prima, nee hoor...
Waarom? Ik kom toch al op je verjaardag?...
Jaha, dat had ik toch al gezegd...
Trouwens, heb je nog wensen? Iets nodig of zo?...
Nee, nee, nou dan kijk ik wel...nee...
Ja, heus...
Zeg, mam, ik moet Joris van school halen, ik moet ophangen...
Ja... jaha... nou..ja,daag.

(Ze hangt op, zit even, staat op, loopt naar de spiegel, maakt zich wat op, kijkt naar zichzelf, loopt naar buiten).

SCÈNE 7

DORIENTJE.

(Els verkleed als haar dochtertje, jasje en kindermuts)

Dorientje: Ik moet altijd de troep van Joris opruimen.

Hij laat alles slingeren, overal autootjes. Hij heeft ook een pop, een Big Jim pop. Ik krijg later kinderen en hij niet. Ik kan al schrijven, heel netjes.

Joris kan nog niet schrijven, die is nog veel te klein.

Die kan niet eens tellen tot tien.

Ik kan al tellen tot dertig.

Ik word een mama en Joris een papa.

Ik mag dan kindjes eten geven en in bad doen.

En mijn nagels verven en hoge hakken dragen.

Ik word Olivia Newton John.

SCÈNE 8

SYLVIA

(Sylvia komt haar kamer binnenrennen, woedend)

Sylvia: Barst toch, mens
Bemoei je eens een keer met je eigen zaken.
Je hoeft mijn brieven niet te lezen. Je hoeft je niet met mijn vriendinnen te bemoeien.
Je hoeft niet op mijn kamer te konen. Als het hier een rotzooi is dan bepaal ik dat zelf.
Je hoeft niet te weten wat ik denk. Je wilt toch alleen maar dat ik alles doe zoals jij het wil. Je bent alleen maar jaloers.

(Ze kijkt in de spiegel).

Ik kan zoveel vriendjes krijgen als ik wil.
Maar toevallig wil ik helemaal niet. Ze moeten toch alleen maar iemand die zich optut en aanstelt en alles met zich laat doen. Nou, toevallig ben ik niet zo, laat ze dan barsten.
Nou en, als ik grote tieten heb,
"Waarom schrijf jij nog steeds brieven met Anita, het wordt eens tijd dat je een vriendje zoekt..."

(Ze pakt pen en papier).

Lieve Anita.
Ik wou dat je hier was. Tegen jou kan ik alles vertellen. Ik heb ruzie gehad met mijn moeder. Ze zegt, dat ik je niet achterna moet lopen. Dat jij mij toch in de steek hebt gelaten.
Maar dat is niet zo, hè Anita? Jij bent mijn liefste vriendin en dat zal ook altijd zo blijven, dat hebben we elkaar beloofd. Hoe gaat het met Eddie?
Met Peter gaat het wel goed. Hij wil met me naar bed. Ik ben daar geloof ik nog niet aan toe. Dag liefste vriendinnetje. Zul je me niet in de steek laten?
Heel veel kusjes van Sylvia.

SCÈNE 9

HELEEN ZIEK THUIS.

(Muziek, Heleen zit thuis, in peignoir, ziet er ziek uit.

Heleen: Goed uitzieken, zei Velzeboer, ja, makkelijk praten heeft die, hij weet niet wat er allemaal nog gedaan moet worden. *(Schrikt)* Zou Bertie de patiëntenverslagen gecontroleerd hebben? Zou ze dat aankunnen? Ja, dat lukt haar wel, misschien nog wel beter dan ik, wie weet.

(Kijkt uit het raam, loopt er naar toe).

Raar eigenlijk zo'n doordeweekse dag thuis.
De straat ziet er ook zo anders uit. Het wordt herfst.
Vorige maand... *(schrikt)* Vorige maand ben ik ook al ziek geweest.

(Muziek gaat langzaam uit).

Wat zou er nou gebeuren als ik zo opeens dood zou gaan, zo floep hier op de bank. *(verzint verlekkerd)* Een acute hartaanval, nee, een hersenbloeding, ja zoiets, *(lacht)* Niks waarschijnlijk.

(Gaat door in haar fantasieën, steekt er de draak mee, maakt het spannend voor zichzelf).

Vrouw dood in huis gevonden. Hedenochtend is in een huis aan de van Leeuwenstraat het stoffelijk overschot gevonden van een 40-jarige vrouw. De burens waarschuwden de politie, die zich met behulp van een breekijzer een weg verschaftte in het huis. De politiearts verklaarde dat de dood plus minus 6 dagen geleden moet zijn ingetreden. Het lijk verkeerde in verregaande staat van ontbinding, *(lacht, griezelt)* Nou, voor die politielui is het smeriger dan voor mezelf, *(behagelijk)* ik rust dan al 6 dagen in vrede, *(kruipt op de bank).*
(schrikt)

Die afspraak met die nieuwe stagiaire, wanneer was die nou?
(pakt agenda) O, zie je wel, vanavond. Nou, afbellen maar straks in de pauze, of zal ik vragen of ze hier kan komen, misschien wel gezellig ook. Nee, afbellen, ik kan het nou niet hebben.

(Legt agenda weg met een quasi dramatisch gebaar).

Heleen, vergeten door de wereld kruipt in bed.
(Gaat in bed, verzucht lachend:)

Wat een wereld.

SCÈNE 10

ELS.

(Els wil de krant gaan lezen en hoort de kinderen. Ze roept aan de deur naar boven toe).

Els: Stil jullie....
 Nee, ik kom niet meer naar boven, Jullie gaan slapen nou. Ik wil niks meer horen... Nee stil....

(Gaat weer zitten. Staat weer op).

Nee, geen verhaaltje, 't is al veel te laat. Nee, d'r zijn geen boeven. Ik ben beneden, d'r is niemand. Zijn jullie nou stil... dan had je daarnet maar moeten plassen.

(Zitten. Pauze. Opstaan).

Nee, papa is er nu niet. Nee, ik kom niet, en nou is het af, En als ik nou nog één ding hoor, dan krijgen jullie allebei een pak slaag.
Ik wil niks meer horen
Hou op!!!! (gilt)

(Muziek. Ze gaat zitten)

Ik doe het niet goed Ik hou toch van ze.

(Muziek).

SCÈNE 11

ANNA EN HELEEN.

(Heleen zit rechtop op de bank. Anna komt binnen met een blad met kopjes koffie).

Anna: Waarom bent u er niet in gebleven?

(Ze geeft de koffie)

Heleen: Zo ziek ben ik nou ook weer niet. Ik moet er straks toch uit

Anna: Moet u weer aan 't werk?

Heleen: Nee, boodschappen doen. Alles is op.

Anna: Maar dat kan ik wel voor u doen. Ik ga iedere dag.

(Ze gaat zitten)

Heleen: Wat lastig. Ik haal altijd voor de hele week.

(Stilte)

Anna: Ja, ik had u al drie dagen niet gezien. Ik zie u altijd naar uw werk gaan 's morgens. Die gaat er lekker uit, denk ik dan.

Heleen: Ik zie u ook wel eens. Die blijft lekker thuis, denk ik dan.

(Stilte).

Anna: Ja, alleen is maar alleen. Ik denk wel eens, dat moet niet meevallen. Thuiskomen in een leeg huis. Niemand om mee te praten.

Heleen: Zo'n zielig mens dat alleen woont.

Anna: Maar nee, dat bedoel ik toch helemaal niet. Kaar het lijkt me zo... anders. Bent u bijvoorbeeld nooit eenzaam of zo? Niemand om iets tegen te zeggen, om samen te eten. Ja, voor mij is het wel raar. Voor jezelf koken? Ik denk alleen maar, wie houdt er niet van spinazie bijvoorbeeld, of ik het zelf lekker vind weet ik eigenlijk niet eens meer, als ik het alleen aan mezelf moest vragen. *(lacht).*

Heleen: Ja, da's handig bij mij. Wie is er voor spaghetti vanavond? 0 voor. Wie is er voor een rauwkoststampje? 1 voor. 't komt altijd goed. Heel overzichtelijk.

(Stilte Anna kijkt monsterend de kamer rond).

Anna: Mooie dingen hebt u. Die olifant daar op de kast. Da's een Afrikaanse hè? Ja, want Afrikaanse hebben grote oren en Indische kleine, *(stilte)* Bent u in Afrika geweest?

Heleen: Nee, een vriend van mij zit daar. Dit stuurde ie me ooit eens voor mijn verjaardag.

Anna: Och, wat vervelend voor u.

Heleen: Wat?

Anna: Nou, dat uw vriend helemaal in Afrika zit. Is er kans op dat ie snel terugkomt?

Heleen: Ja, over twee maanden waarschijnlijk.

Anna: O, gaat u misschien trouwen?

Heleen: Nee.

(*Stilte*)

.

Anna: Je moet wel even een lijstje maken.

Heleen: Waarvoor?

Anna: Voor de boodschappen.

Heleen: O ja.

(*Stilte*).

Heleen: Je zit daar vaak 1s ochtends.

Anna: Ja. (*staat op*) Dan moet ik nu die boodschappen maar gaan doen.

Heleen: Dat ziet er meestal nogal triestig uit.

Anna: Maakt u nog een lijstje?

Heleen: Waarom ga je niet zitten?

Anna: (*Blijft staan*) Ik heb niet zoveel tijd. M'n dochter komt zo thuis. Ik moet nog opruimen. Ik moet nog koken. En boodschappen doen voor u.

Heleen: Je hoeft geen boodschappen voor mij te doen,

(*Stilte*).

Anna: (*Gaat weer zitten*).

Heleen: (Kijkt naar buiten) Die rotboom neemt al 't licht weg. Ze moesten 'm omkappen.

(*Stilte*).

Anna: Ik praat er vaak tegen.

Heleen: Waartegen?

Anna: Tegen die boom.

Heleen: O sorry.

(*Ze lachen*)

SCÈNE 12

SYLVIA.

(Sylvia komt haar kamer binnen, neuriet een liedje. Haalt een zelfgeschreven liedje uit haar zak, haar gitaar tevoorschijn, begint aarzelend en zoekend te zingen en te spelen):

Sylvia: Ik wil niet leven in een cel
Tussen vier muren,
bankstel, tv
Ik wil niet gevangen zijn
Geen mens kan mij binden
Ik laat mij niet dwingen
Want ik ben....

(Ze kan de goede toon niet vinden. Als ze hem heeft, galmt ze)

.... VRIJ !

(Van achter het toneel wordt ze geroepen).

(Ze antwoordt

)Ja, ik kom.
Ik ben vrij om te leven.
Van de mensen te houden.
Ik zweef op de aarde
De wind streelt mijn haren..... *(gelukzalig)*

SCÈNE 13

ELS EN VRIENDIN.

*(2 uur *s nachts. Els zit nog op. Geklop op de deur. Els schrikt)*

Els: Wie is daar

Rita: Ik ben het.

Els: Rita!

Rita: Mag ik binnenkomen?

Els: Natuurlijk. Kom erin.

Rita: Gelukkig dat je nog opbent. Ik wist wel dat je vaak nog laat opzit 's nachts. Dan zie ik het licht schijnen door de achter tuin. Dan denk ik, die ziet het ook niet zitten.

Els: *(verrast)* O ja?

(Rita begint te huilen) Els slaat onhandig haar arm om haar heen)

Els: Wat is er gebeurd?

Rita: 't Is altijd hetzelfde, ik kan er niet meer tegen, 't is altijd hetzelfde.. dan gaat ie de deur uit, om een uur of elf, nog even een pilsje vatten en dan nog eentje en nog eentje en dan komt ie thuis, stinkend en schreeuwend en strompelend en dan wil ie natuurlijk, dan moet ie bewijzen dat ie een kerel is, ik vind hem vies, ik walg van hem, dan word ik helemaal verkrampd, hij moet me dan nergens aanraken, ik duw hem dan weg, en dan begint hij weer, moet ik maar klaarstaan, *(begint weer te huilen)*.

Els: Slaait ie je?

Rita: Nee, soms.

Els: Ik begrijp het niet.... Bart, nee, dat had ik nooit gedacht. Ik weet niet, hij is altijd zo leuk met de kinderen, jullie zien er altijd uit of het zo goed gaat, nee, dat had ik nooit gedacht.

Rita: 't Zal ook wel aan mij liggen, ik doe ook veel verkeerd, ben vaak zo chagrijnig. Ik ben ook bang voor hem. *(huilt)*.

Els: Kom op.

(Weet niet goed wat te doen, pakt tekening Joris).

... Joris had toch een gekke tekening gemaakt vanmiddag, moet je kijken, weet je wat ie zei? Dat ben jij, mamma, dit zijn je tietes en dit is je kut en dit is je kont, en dit poep uit je kont, alles d'r op en d'r aan, die kinderen toch, waar die mee in hun kop zitten, je vraagt je af, waar ze het vandaan halen, nog zo klein...

... Kom op. Dingen gebeuren toch overal... zo'n beetje, met vallen en opstaan. Mannen, die hebben, geloof ik, meer nodig dan wij, die moeten meer ontladen, die agressie en frustraties, van het werk en van de auto, onderweg...

Mannen, die zitten daar geloof ik meer mee dan wij, die moeten een stuk energie kwijt. Die zijn ook egoïstischer, denk ik, maar die zitten er ook meer mee dan wij.

Je begrijpt toch wat ik bedoel? Je kunt er eigenlijk met niemand over praten, over zoiets, maar je weet hoe dat gaat, dan denk je, ik ben toch zijn vrouw, ik hou toch van hem, stel dat hij ergens anders zijn lusten zou gaan zoeken, dat zou ik helemaal niet kunnen verdragen.

Soms is het zo erg toch ook weer niet, hè?

Je moet je gewoon een beetje laten gaan, niet te veel nadenken, dan heeft hij het gehad en dan slaapt hij, geen gezeur 's ochtends.... Of eens een keertje erover praten met hem, dat schijnt te helpen, een keertje als je alleen met hem bent en de sfeer is ervoor, dat hij misschien een beetje voorzichtiger zou kunnen zijn, en jou een beetje moet losmaken, ja, want als je eenmaal bezig bent, soms, dan gaat het toch wel fijner, of niet?

't Is toch niet altijd vervelend?

Vroeger, toen we nog verkering hadden, soms denk ik daar nog wel eens aan terug, toen kon ik toch plezier hebben, uren vrijen, de gekste dingen deed ik. We hadden toen nog geen huis, en toen mochten we op de kamer van een vriend van Jos, goh, een plezier, te gek, overal vrijen, de gekste dingen deed ik, alles deed mee, ik kon er maar geen genoeg van krijgen, ik had er zin in, en ik moest toen nog op tijd thuis zijn, want ik woonde nog thuis en ze wisten wel thuis dat ik verkering had, maar ik moest toch op tijd thuis zijn.... een spanning...

In dat kamertje hing een poster van Jimmy Hendrix aan de muur.... wat een tijd, ik dacht soms dat de wereld verging... (lacht).... Dat ik dat was, da's nou zo'n 10 jaar geleden.

Waarom is het nou allemaal zo anders,

't Liefst zou ik nou eigenlijk alleen willen slapen.

Alleen met mezelf, geen gesodemierter. Kinderen zijn er al.

(Licht tegen Rita) We worden oud.

Rita: Goh, ik dacht dat het met jullie zo goed ging.

(Beiden lachen).

SCÈNE 14

HELEEN.

(Heleen zit op de bank, stil starend, naar de telefoon).

Heleen: Ik bel niet....

Ik besta niet op zondag. Vrouwen alleen zijn er dan niet....

Ze zal het wel druk hebben, dingetjes te doen....

Misschien zijn ze er wel helemaal niet, zijn ze met z'n allen de bossen in....

Zondag is er voor de man, voor de kinderen:

Heeft iedereen genoten, wat is er op de tv vanavond.

Was het eten lekker: de kip, het toetje.

De afwas is klaar, gelukkig maar, die was groot....

Ik bel niet....

Ze zal wel visite hebben

(Ze neemt en besluit en belt, muziek).

(schrikt) Anna, ik stoort toch niet?

(opgelucht, blij) Jij ook al? Ik durfde haast niet te bellen....

Nou, doe de deur dan dicht, dan hoor je ze niet.

SCÈNE 15

ANNA BELT MET HELEEN.

(Nadat Heleen af is, komt Anna lachend op en neemt de hoorn).

Anna: Hij is dicht.

Ja, al vanaf vanochtend, 'k Heb al vier kannen koffie gezet en de dag is nog niet om. Wat doe jij? *(Ze luistert)*

Oh! Ja, hoor, gezellig, enig, als er volk is hè, iedereen hangt aan zijn lippen. Grappen en grollen.

Dan ligt het op mijn tong:

Hallo pa, hoe is het met je vriendinnetje? Bam! *(ze lacht)*.

Ik kan er niet tegen.

Morgenavond? Als het aan mij ligt wel.

Er eens uit? Als dat zou kunnen? Nee, dat kan niet.

(ze hoort roepen).

Hé Heleen, ze roepen me. Ha, ja mij, hun moeder!

Ze zullen wel koffie willen. Morgen ja, 8 uur. Nee, ik kom langs.

Daag, Bedankt hé, Daag.

(Ze legt de hoorn op, richt zich op, lacht en zingt):

Koffie, koffie, lekker bakkie koffie, Jongens wie lust er zo'n bak?

(Ze loopt af).

SCÈNE 16

SYLVIA.

(Sylvia ligt op haar rug op bed, huiswerk te leren. Ze is onrustig, kriebels in haar lijf, kan zich niet concentreren.

Ze gooit het boek weg, mijmert):

Sylvia: Ik kan niet werken.

Anita....

Wat zou ze doen?

Ik zou Anita willen aaien....

Ik zou willen

M'n bloesje uittrekken

En met mijn borsten tegen die van Anita liggen.....

Ben ik lesbisch?

Hou ik dan niet van jongens?

Ik vind Peter wel lief.....

Maar als we vrijen weet ik nooit wat ik moet doen.

Ik zou willen

M'n bloesje uittrekken

En met mijn borsten tegen die van Anita liggen.

SCÈNE 17

SLOTSCÈNE.

(Muziek gaat door tot scène 2).

1.

(Anna komt op met wijn, zet die op z'n plaats, controleert zenuwachtig en verwachtingsvol of alles in orde is).

Anna: Koffie klaar, taart klaar, zoutjes klaar, drank klaar....
Ja ... ja... alles klaar. Zo, ze mogen komen.

2.

(Heleen zoent Anna).

Anna: *(houdt reistas omhoog)* Och, Heleen, wat prachtig.

Heleen: Vind je 't echt mooi?

Anna: Nou.

Heleen: Oh, gelukkig. Heb je het er met hem over gehad?

Anna: Hij zei eerst dat ik maar moest sparen van het huishoudgeld, maar nou is het reisgeld voor elkaar. Hij redt zich wel, zegt ie, dus
Wil je alvast wat drinken?

Heleen: Hè, kalm aan, hé?

Anna: Jaja.... kalm aan.

(Anna schenkt wijn in, Heleen gaat zitten).

Heleen: Hé, Anna.

Anna: Ja?

Heleen: Nog bedankt voor je telefoontje eergisteren.

(Ze lachen allebei).

Anna: *(Pakt de tas en houdt hem naar de boom)*
Hé makker. Kijk eens, ik ga echt. 'k Zal een kaart sturen.

(Ze lachen. Muziek).

3.

(Anna met wollen handschoenen die ze van Els heeft gekregen).

Anna: Mooi, dank je wel, Els.

Els: *(tot Anna, half tot Heleen)* Ik was niet van plan lang te blijven, mam.
De kinderen komen om vier uur thuis. De buurvrouw brengt ze mee en zou

ze ook even bij zich houden. Maar ik moet nog boodschappen doen en het huis is een grote troep. Ik kan het echt niet laat maken.

(Ondertussen monstert ze Heleen op haar uiterlijk en kleren. Ze ziet de reistas, verbaasd).

Mooi..... En je gaat nooit de deur uit

(Anna en Heleen glimlachen).

4.

(Muziek. Anna staat met het rauwkostmolentje in haar hand, Sylvia naast haar.)

Anna: Goh, wat goed, die dingen heb ik altijd al zo handig gevonden, dank je wel, Sylvia.

(Anna wil Sylvia een kus geven, maar die draait zich naar Els om de kus te ontlopen)

Sylvia: Hoi, Els, hoe is het met Dorientje? Wat jammer dat ze er niet bij is, *(tot Heleen)* Zo'n leuk kind.

Heeft ze een vriendje, in haar fantasie, Flip de Veldmuis. Als ze verdrietig is, of bang, gaat Flipje op haar hoofdkussen zitten en geeft haar zoentjes. Ze vindt het heerlijk als je haar een beetje aandacht geeft.

Els: Ja, jij hebt makkelijk praten. Die komt binnen, speelt met de kinderen, maar als ze het beu is gaat ze weer. Kan Els zorgen dat ze weer rustig worden. Denk je dat ik overal tijd voor heb, dat ik niks anders te doen heb.

Sylvia: Goh, zo bedoel ik het toch niet....

Els: Jawel. Els doet het niet goed, Sylvia zal het allemaal beter doen, Sylvia zal aandacht besteden aan haar kinderen. Nou, ik spreek je nog wel. Mijn huis ziet er in elk geval niet zo uit als jouw kamer.

Heleen: Ja, het valt ook niet mee.

Els: Hoezo?

Heleen: Op 't ziekenhuis heb ik veel met kinderen te maken.

Els: Dat is toch heel wat anders. Als uw dienst is afgelopen, bent u er van af.

Sylvia: Jij doet net of je kinderen alleen maar een last zijn. Waarom heb je ze dan?

5.

Sylvia: *(tot Heleen)* Vind jij dat prettig, alleen wonen? Ik denk daar ook wel over....

Heleen: O, ja?

Sylvia: Ja, of met meer mensen.

Anna: Iemand nog koffie? Of iets anders? Els, zit jij daar wel prettig, kindje?

Sylvia: Getverderrie• Hebben we het allemaal naar onze zin? Nou, dan is moeders ook tevreden....

(Heleen barst in lachen uit. Anna bekijkt haar en doet mee.)

Annn: Ja, ze heeft gelijk. Die kan zo de spijker op de kop slaan, *(tot Heleen)*
Gisteren nog vertelde ze me
Els: Hè, mam...

6

Anna: Ja, alles is al geregeld. We vertrekken volgende week. Met het vliegtuig naar Mallorca.
Heleen: Ik neem mijn vakantie altijd op in dit seizoen. Een stuk rustiger en ook veel goedkoper.
Sylvia: Met mij is niks geregeld. Ik ben niet van plan het hele huishouden te doen. 'k Heb al zat werk voor school.
Anna: Hoe bedoel je?
Sylvia: O, 'k red me ook wel hoor. 'k Ga heel gezond koken.
Els: Ik zal je af en toe wel opbellen, Sylvia. Heb je het huis lekker vrij. Vriendjes uitnodigen. Maak het niet te bont, hè. *(ze lacht)*.
Sylvia: Bemoei je d'r niet mee. Ik nodig uit wie ik wil. Ik heb aan één moeder genoeg.
Els: Al goed hoor, kapeskind.
(tot Anna, spijtig, jaloers) 'k Vind het een goed idee, mam. Dan ben je er eens uit.
Anna: Ja, dat dacht ik ook. Ja, ik heb eigenlijk niks meer om thuis voor te blijven. Dus waarom zou ik het niet doen. Ik ben nog nooit op vakantie geweest zonder jullie, zonder pap.

(Muziek).

7.

Anna: 'k Ben al begonnen met pakken.
(Ze lachen).
Heleen: Nou al?
Anna: Al wel tien keer. 'k Weet niet wat ik mee moet nemen. Iets voor de kou, iets voor de zon.
Heleen: Een trui en een dunne regenjas en verder wat luchtige dingetjes. Dat bloesje wat je vorige week gekocht hebt.
Anna: Dat van de uitverkoop?
Heleen: Wat geeft dat nou. Staat je prachtig. Zo'n pittig kraagje en je hoofd daarbovenop...
Anna: *(giechelt)*.... Neem jij een lange jurk mee?

Heleen: Ja, die dunne. (*Anna kijkt spijtig*).
Hé, zal ik voor jou die andere meenemen, die in batik. Die past je denk ik wel. Staat jou vast veel beter dan mijzelf. Indonesische prinses.

(*Ze lachen allebei*).

Sylvia: Zeg, krijgen we nog wat te drinken. Jullie lijken wel een stel.

Anna: Niet teveel drinken, Sylvia!

Heleen: Hè, Anna! (*Anna reageert: ik kan het niet laten, hé*).
Zeg, doet me denken aan Ria en Bertie Die gingen ook samen op reis. Alles ingepakt, twee koffers, twee reistassen, en toen ze aankwamen... onderbroeken vergeten.

(*Ze lachen allebei*).

Anna: Leuk stel is dat, die twee. We ontmoeten ze in het Vrouwencafé. We hebben met ons vieren de hele avond gegierd van het lachen. Dat verhaal van Ria. Dat ze zo graag met Bertie wou vrijen, maar ze wist niet hoe ze dat nou aan moest pakken. Oh, wat hebben we gelachen.

Sylvia: Ik snap niet wat daar leuk aan is. Belachelijk. Als je met iemand wil vrijen zeg je dat gewoon. Heel simpel. Bij jullie moet altijd alles ingewikkeld of het is niet goed. Jij vindt dat zeker raar, hè, mam. Vrouwen die met elkaar vrijen. Nou, dat is helemaal niet raar. Dat is heel gewoon. Dood en doodgewoon. Niks aan de hand. Anderen vinden dat raar of vies, maar ik zeg: doodnormaal.

Els: Nou, ik vind het niet normaal. Ik bedoel, 'k zou er wel aan moeten wennen, 't is niet natuurlijk. Van mannen kan ik het me beter voorstellen...
Maar vrouwen met elkaar nee

Sylvia: Ja, dat weet ik Els, dat jij daar zo over denkt.

(*Muziek*).

8.

Heleen: Ga jij niet eens een avondje mee, Els, naar het Vrouwencafé?

Els: Ik? Nee hoor. Al die vrouwen met problemen, niks voor mij. Ik heb geen problemen.

Heleen: Ik zeg niet dat je problemen hebt. Gewoon, voor de gezelligheid. (*ze lacht*)
Je mag ook binnen als je geen problemen hebt.

Els: (*Barst uit*). Ik zit vol problemen. Hoe durf jij te zeggen dat ik geen problemen heb. Wat weet jij ervan. Ik ben één groot probleem. Jij hebt het makkelijk, geen man, geen kinderen, leuk werk. Wat weet jij er eigenlijk van. Ik heb kinderen, van 's ochtends tot 's avonds. Zelfs als ze er niet zijn heb ik ze. Ik zit de hele dag thuis. Ik heb problemen met iedereen. Met Jos,

met Joris, met Dorientje, met Sylvia, het huis, Albert Heyn. Wat weet jij daarvan.

Ach, zal ik nog wat inschenken (*schenkt wijn bij*).

Ik zou het ook wel willen, mam. Naar Mallorca. Dag kinderen, dag Jos, Moeder ziet het niet meer zitten in de Esdoornstraat. (*tot Anna*) Jij had het toch kunnen weten. Jij hebt het toch ook meegemaakt Er is niks om vrolijk over te zijn. Wanneer heb jij voor 't laatst fijn gevreeën?

Hè? Hè? Geen behoefte aan?

Ik moet ophouden. Ik red het wel. Els redt het wel. Ze zou het allemaal anders doen. Ze zou van haar kinderen houden, hè, Sylvia? Een huis altijd vol met vrienden en kennissen hè? (*ze lacht hard*) O, ja, ik vind de kinderen lief, ik hou van ze. Ik moet van ze houden. Altijd. Altijd van Jos houden, altijd.

Ik word er gek van. Vrouwenhuis.

Stop mij maar in een gekkenhuis, (*ze lacht hysterisch*).

Anna: Dan ik ook. Proost Els.

(*Lachen, huilen, dronkenschap, blijdschap.... tot muziek verandert*).

9.

(*Muziek. Anna pakt Els vast om haar te troosten. Neemt haar glaasje. Sylvia gaat naar Els, raakt haar onhandig aan. Els trekt Sylvia naar zich toe. Sylvia ligt met haar hoofd in Els haar schoot.*)

Sylvia: Ik wil geen kinderen, maar ik vind ze leuk.

Els: Ik ook, maar niet altijd.

10.

Els: Ik zou best een baantje willen.

Anna: Ik ook. Zo nikserig.

Heleen: Oké, jullie komen maar, met z'n drieën patiënten tillen.

11.

Heleen: 'k Heb af en toe zo*n zin om te vrijen....

Sylvia: Ik ook wel.

Els: Maar niet altijd.

12.

Sylvia: Soms heb ik behoefte om alleen te zijn-

Heleen: Ik ook, maar niet altijd*

13.

Anna: Ik zou willen dat ik had kunnen kiezen.

Els: Eens gekozen blijft gekozen.

Anna: 't Was geen keus, 't was een verrassingspakket.

(Muziek).

Els: Mag ik dan een totaalpakket warmte, romantiek, geborgenheid en zekerheid?

Anna: Alstublieft, een gezinspak, gaat het zo mee? Maar u weet, u kunt het niet ruilen.

Sylvia: O nee, geef mij maar de uitvoering zelfstandigheid en onafhankelijkheid.

Heleen: Die leveren we alleen in eenpersoonsverpakking. Helaas.

(Ze dansen. Langzaam lopen ze met tweeën of alleen van de scène af... Muziek).

EINDE

DE AUTEURSVERENIGING PROLOOG
is een vereniging die de auteursrechten
behartigt van de stukken die in het werk van
PROLOOG collectief gemaakt zijn.

De gelden van de vereniging worden aan-
gewend ter bevordering van de collectieve
productie van politiek theater.

De vereniging doet dit door teksten uit te
geven, niet alleen van PROLOOG-stukken.
En leningen en giften te verstrekken.

Op dit moment heeft de auteursvereniging
PROLOOG een aanbod van de volgende

Teksten:

"Houdt den Dief",

"Maak van je hand een Vuist",

"Scholierenverzetje",

"De Overval op het Pakhuis",

"Onderwijs een Onvoldoende",

"O, wat een land, wat een leven",

"Vrouwen, als het aan ons ligt",

"Smeerolie",

"Geen vingers, dan gaan we verder",

"Spiegeling"

"Met je handen in je zakken"

E.P.'s:

"Vrouwen, als het aan ons ligt"

"De Missvorming van Mollie".

**Auteursvereniging
PROLOOG
Cyclamenstraat 1,
Eindhoven
tel. 040-124045**

